

Staat van Duitsland: Angela Merkel

Debatmiddag Duitsland Instituut Amsterdam

[Achtergrond](#) - 24 mei 2016 - Auteur: Marja Verburg

Lang was kanselier Merkel zeer populair. Door haar optreden in de vluchtelingencrisis ligt ze zwaar onder vuur. Hoewel de meeste Duitsers tegen een vierde ambtstermijn zijn voor Merkel, is de kans groot dat ze in 2017 toch weer kanselier wordt. Op 3 juni is de positie van Merkel een van de thema's van de debatmiddag 'De Staat van Duitsland'.

Midden in de vluchtelingencrisis, in november 2015, was Merkel 10 jaar kanselier. Haar populariteit was op dat moment tot een [dieptepunt](#) gedaald. Beschouwingen over haar kanseliersjubileum werden in dit licht gezien. Dat is jammer, [zei Ton Nijhuis](#), directeur van het Duitsland Instituut, in november. "Was ze een half jaar geleden 10 jaar kanselier geweest, dan was ze de meest succesvolle kanselier ooit genoemd."

Merkel ontpopte zich na een moeizame start in 2005 tot een pragmatische, solide en betrouwbare kanselier, die de Duitsers graag aan het hoofd van hun regering zagen. Bij de verkiezingen van 2009 en 2013 werd ze met gemak herkozen. Drie jaar geleden leek het er zelfs even op dat de CDU/CSU een absolute meerderheid zou halen. Dat gebeurde niet, maar met 41,5 procent boekten de christen-democraten een klinkende overwinning, die ze grotendeels aan Merkel te danken hadden.

[De Staat van Duitsland](#)

Het Duitsland Instituut viert op 3 juni zijn 20e verjaardag met 'De Staat van Duitsland'. Over Merkels positie in Duitsland spreekt journalist en Merkel-kenner [Ralph Bollmann](#) met historicus en DIA-medewerker [Hanco Jürgens](#). Andere sprekers zijn o.a. Paul Spies (Stadtmuseum Berlin), Friso Wielenga (Zentrum für Niederlande-Studien Münster), Dieuwke van Ooij (Nieuwsuur), Kees van Paridon (Erasmus Universiteit Rotterdam), Johan Simons (intendant Ruhrtriennale, artistiek directeur NTGent), Wouter Meijer (oud-correspondent NOS) en Ton Nijhuis (Duitsland Instituut). [Meld je aan](#)

Gereserveerdheid

Veel Duitsers herkennen zich in Merkels nuchterheid en haar gereserveerdheid, denkt Merkel-kenner Ralph Bollmann. Hij is journalist van de Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung en auteur van het boek 'Die Deutsche. Angela Merkel und wir'. Op dit moment schrijft hij een biografie over Merkel. Speciaal voor 'De Staat van Duitsland' komt hij naar Amsterdam.

In zijn boek legt Bollmann uit dat Merkel over de Duitsers, bij wie ze zo geliefd is, verrassend genoeg zelf niet al te positief denkt. "Ik geloof dat ze de Duitsers te bang, te voorzichtig, te bedachtzaam en ook wat verwend vindt", zei hij in het NOS-journaal bij de verkiezingen van 2013 ([bekijk hier, vanaf min 11:35](#)). Ook nu in de vluchtelingen crisis blijkt dat weer, legde hij eerder dit jaar op [Deutschlandradio Kultur](#) uit: "Ze gelooft dat Duitsers niet echt een blik hebben voor hun internationale verantwoordelijkheid."

Verrassingen

De stabiele, nuchtere Merkel zorgde de afgelopen tien jaar ook voor verrassingen. In 2011 bijvoorbeeld na de kernramp in Japan, toen ze met de *Energiewende* kwam: de sluiting van de Duitse kerncentrales en de overgang naar duurzame energie. Onder haar leiding werd de dienstplicht afgeschaft en het minimumloon ingevoerd, geen vanzelfsprekende punten voor haar partij. Internationaal ontwikkelde ze zich tot de leider van Europa. Ze bepaalde, samen met minister van Financiën Schäuble, de koers in de euro- en de Griekenlandcrisis. Ook was ze in 2015 de spil in de onderhandelingen in het Oekraïneconflict.

Merkel wordt altijd verweten dat ze te afwachtend is, problemen uitzit en te weinig visie heeft

In al deze gevallen, zeker in de [Griekenlandcrisis](#), was er stevige kritiek op haar koers, zowel binnen als buiten Duitsland. Daarnaast is haar altijd verweten dat ze te afwachtend is, problemen uitzit en te weinig visie heeft. Maar nooit was de kritiek zo hevig en daalde haar populariteit zo snel als in de vluchtelingen crisis. Terwijl ze juist hierin duidelijk stelling neemt en niet afwachtend is.

Geen alternatief

'Wir schaffen das', zei ze in augustus vorig jaar over de opvang van vluchtelingen. Met haar [open houding](#) moedigde ze vluchtelingen aan naar Duitsland te komen en droeg ze ertoe bij dat de situatie uit de hand liep, luidt het verwijt van haar tegenstanders. Merkel zelf houdt sinds vorig jaar zomer vol dat de vluchtelingen crisis alleen het hoofd kan worden geboden als Europa samenwerkt, de situatie in het Midden-Oosten probeert te verbeteren en afspraken met Turkije

maakt. Maar de Europese vluchtelingendeal met Turkije zien velen binnen en buiten Duitsland ook niet zitten. Merkel maakt zich afhankelijk van de Turkse president Erdogan en Turkije is geen veilig land waar je vluchtelingen naar terug kunt sturen, zeggen critici.

Toch krijgt ze ook veel steun voor haar vluchtelingenbeleid. In Duitsland delen veel mensen haar visie dat humaniteit voorop moet staan. Binnen de CDU en zeker binnen de CSU heerst onvrede over haar koers - maar zelfs de grootste criticus van haar vluchtelingenbeleid, CSU-leider Seehofer, zei onlangs dat er geen alternatief is voor Merkel als leider van de CDU. En zelfs veel SPD-kiezers zien Merkel liever als kanselier dan hun eigen verwachte lijsttrekker Sigmar Gabriel.

Vierde ambtstermijn

Toch is het nog maar de vraag of ze volgend jaar bij de Bondsdagverkiezingen weer lijsttrekker wordt. Een deel van de Duitse Merkel-watchers denkt van niet. De euro is gered, de vluchtelingenstroom is afgenomen - Merkel is klaar, zeggen zij.

'De euro is gered, de vluchtelingenstroom is afgenomen - Merkel is klaar'

Anderen menen dat Merkel zich wel opnieuw kandidaat stelt voor het kanselierschap. Uit plichtsbesef, zeker als de vluchtelingencrisis nog niet is opgelost. En ook omdat onzeker is of president Gauck een nieuwe ambtstermijn nastreeft en "in moeilijke tijden niet twee 'stabiliteitsankers' tegelijk hun functie mogen neerleggen", zoals de [FAZ](#) het in april verwoordde.

Een grote [meerderheid van de Duitsers](#), 64 procent, zei eerder deze maand tegen een vierde ambtstermijn voor Merkel te zijn. Zelf heeft ze gezegd dat ze in het najaar bekend wil maken of ze zich weer kandidaat stelt. Als ze besluit het niet te doen, zou ze de eerste Duitse kanselier zijn die vrijwillig stopt.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/16601/staat-van-duitsland-angela-merkel>